

Історія нафтогазової науки і техніки

УДК 378 (09) +51

КАФЕДРА ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ІФНТУНГ: МИНУЛЕ І СЬОГОДЕННЯ

В.М.Мойсишин, Т.Г.Лавинюкова

ІФНТУНГ, 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15, тел. (03422) 42123;
e-mail: math@nung.edu.ua

Приводятся: краткий очерк истории кафедры высшей математики Ивано-Франковского национального технического университета нефти и газа, биографические справки о заведующих и профессорах кафедры, сведения о современных достижениях коллектива в учебно-методической и научно-исследовательской работе.

In the paper there is: a brief sketch of history of department of higher mathematics of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, biographic items of the chiefs and professors of chair, list about modern achievements of collective in educational methodical and scientific research work.

1. Короткий нарис історії кафедри

Математика завжди була і залишається універсальним інструментом наукових досліджень та їх практичного втілення. Тому математичні дисципліни посідають одне з чільних місць у програмах вищих технічних закладів освіти. Навчити майбутніх фахівців мислити, орієнтуватися у світі формул і теорем, бачити спільне у різних явищах і процесах та створювати їх математичні моделі – у цьому вбачають своє основне завдання викладачі кафедри вищої математики національного технічного університету нафти і газу. Разом з університетом кафедра пройшла славний трудовий шлях від заснування до сьогодення.

Вона виникла, як структурний підрозділ Станіславського загальнотехнічного факультету Львівського політехнічного інституту (ЗТФ ЛПІ), організованого на підставі розпорядження Ради Міністрів УРСР від 11.05.1960 р. за № 651-р. Попередницею кафедри слід вважати кафедру вищої математики і механіки (наказ МВ і ССО УРСР за № 527 від 13.09.1961 р. “Про організацію кафедр в Станіславському ЗТФ”). Її штатний викладацький склад налічував 5 осіб: вищу математику викладали ст. викладач Тарас Стефанія Томівна, асистенти Король Єліна Миколаївна та Річка Казимир Йосипович; теоретичну механіку – к.т.н., доцент Шелепін Євген Гнатович, опір матеріалів – в.о. доцента Яблочкова Ірина Павлівна. Завідував кафедрою тодішній декан ЗТФ ЛПІ (пізніше

перший ректор Івано-Франківського інституту нафти і газу) Шелепін Є.Г. З січня 1962 р. склад кафедри поповнився ст. викладачем Цареградським Х.О. (працював до 1.09.1962 р., читав лекції з вищої математики), а з вересня 1962 р. молодими математиками Горгулою В.І., Краснодембським А.М., Ліпком Б.Я. (усі троє згодом стали кандидатами фіз.-мат. наук, доцентами і склали ядро майбутньої кафедри вищої математики) та механіком Череп’юком І.Д.

З 1 серпня 1963 року на базі Івано-Франківського ЗТФ ЛПІ утворився Івано-Франківський філіал ЛПІ із загальнотехнічним факультетом та факультетом нафтової і газової промисловості (наказ МВ і ССО УРСР за № 401 від 9.07.1963 р.). До складу першого увійшла новостворена **кафедра вищої математики**, що налічувала 10 осіб: ст. викладачі Тарас С.Т., Горгула В.І., Краснодембський А.М., Ліпко Б.Я., асистенти Річка К.Й., Довжинська О.Р., Сапожников В.М., Терпливець З.Д., Шуляр М.А., ст. препаратор Гречаник Л.В. Обов’язки завідувача кафедри у 1963-64 та 66-67,67-68 н.р. виконувала С.Т.Тарас – випускниця аспірантури ЛДУ; справедливий, вимогливий педагог, яка багатом молодшим колегам свого часу допомогла слушною професійною порадою.

У 1964-66 рр. кафедрою завідував канд. фіз.-мат. наук, доцент Григорчук І.Ф. – відмінний лектор і організатор, що дбав про належне кадрове забезпечення викладання математичних дисциплін. За цей час штат кафедри зріс удвічі, колектив поповнили молоді викладачі

Перші викладачі вищої математики серед працівників ЗТФ ЛПІ:
асистенти Король Е.М., Річка К.Й. та ст. викладач Тарас С.Т.
(зліва направо третя, четвертий і шоста; весна 1962 р.)

Завідувач кафедри, доцент Григорчук І.Ф., ст. викладачі Ліпко Б.Я. і Горгула В.І.
серед школярів – переможців обласної олімпіади з математики. 1965 р.

Половина О.І., Цідило К.В., Авраменко М.І., Сисак Р.Д., Дронюк Н.С., Ліпко Є.М., Панчук Н.Є. У квітні 1966 р. ст. викладача Половину Олександра Івановича було звільнено з роботи за спротив звуженню функціонування української мови у вищій школі, громадському житті, засобах масової інформації.

1967 рік вважають роком створення єдиного в Україні вищого навчального закладу нафтогазового профілю – Івано-Франківського інституту нафти і газу (наказ МВ і ССО УРСР за № 1 від 1.01.1967 р.), який через двадцять сім років став спочатку державним, а згодом (2001 р.) національним технічним університетом нафти і газу. Розвивався ВНЗ, а разом з ним змінювалась кількісно і якісно наша кафедра. У кінці 60-х – першій половині 70-х років минулого століття прийшли працювати на ній викладачі Воробйова В.О., Доскоч І.Ю., Польовий Б.М., Глібчук М.В., Матієшин Д.Д., Дмитрієвський І.П., Луцишин Р.М., Новіков Л.О., Гресько К.В., Сотнікова Н.П., Кононенко Ф.П., Лялюк Д.Ф., Портної О.І., Фоміна Т.О., старший лаборант Кирилишин Г.Ф. У 1968-1978 рр. очолював кафедру один із її фундаторів канд. фіз.-мат. наук, доцент Ліпко Б.Я., лекції якого були для колег зразком педагогічної майстерності. Коло його наукових зацікавлень було досить широким: диференціальні рівняння, математична фізика, теорія ймовірностей. У Бориса Яковича можна було одержати вичерпні консультації з найскладніших питань як перелічених, так і багатьох інших математичних дисциплін.

У другій половині 70-х, 80-х роках чисельність кафедри зросла до 23-26 осіб. Приходили як молоді, так і досвідчені педагоги. Одні вже мали науковий ступінь, інші готували наукові роботи уже працюючи на кафедрі. У цей час колектив поповнили Хомченко А.Н., Гургула С.І., Камаєва Л.І., Чернов М.О., Лавинюкова Т.Г., Сенічак В.М., Мельниченко Л.Д., Дожданюк Л.О., Волковецький С.В., Нісонський В.П., Скрипник Д.А., Сікора Б.С., Іванюк М.В., Савчук Я.І. та інші. Більше половини з них працюють і досі. Тепер це ветерани кафедри, що досконало володіють секретами професійної майстерності. Доцент А.Н. Хомченко став першим доктором наук на кафедрі, захистивши у 1991р. дисертацію “Розвиток і застосування імовірнісного моделювання у дискретних методах обчислювальної механіки”. Зараз він професор, завідувач кафедри прикладної математики та математичного моделювання Херсонського національного технічного університету. Під його керівництвом Камаєва Л.І. та Сенічак В.М. захистили кандидатські дисертації. Понад чверть віку (з 1978 по 2004 р.) завідувачем кафедри пропрацював канд. фіз.-мат. наук, доцент Горгула В.І. Його авторитет як науковця, педагога, організатора був незаперечним не тільки у студентів і викладачів, але й у керівництва ВНЗ. Василь Іванович багато зробив для розвитку кафедри, уміло підбираючи кадри та дбаючи про підвищення їх наукового рівня (6 викладачів були скеровані у цільову аспірантуру).

Плідними були для колективу 90-і роки – період становлення незалежної України. Працівники кафедри не стояли осторонь тих державотворчих подій. Багато з них (С.В. Волковецький, І.Ю. Доскоч, Д.Ф. Лялюк, В.М. Мойсишин, Я.І. Савчук, Р.Д. Сисак) стали активними учасниками Товариства української мови, Народного Руху, Демократичної партії України (за головування Ю. Бадзя та В. Яворівського). Доцент С.В. Волковецький двічі обирався до Верховної Ради України (1990, 1994 рр.), очолював Івано-Франківську обласну державну адміністрацію, працював Надзвичайним і Повноважним Послом України в Грузії, а зараз в Азербайджані.

Інститут нафти і газу набув нового статусу, як державний технічний університет. Ряди кафедри поповнили здібні молоді науковці, серед яких І.М.Гураль, Л.М.Івасишин, Л.А.Мойсенко, В.М.Мойсишин, О.Р.Никифорчин, М.М.Осипчук, Л.Р.Смолоник та ін. Усі вони були на той час кандидатами наук або стали ними у перші ж роки роботи на кафедрі. Доцент В.М.Мойсишин у 1996 р. здобув науковий ступінь доктора технічних наук, захистивши дисертацію, присвячену вивченню стійкості та коливань бурильної колони при поглибленні свердловин роторним способом.

Деполітизація навчального процесу, пов'язана з розпадом СРСР, дала можливість повністю перейти на викладання українською мовою. З початку 90-х років на кафедрі розпочалась велика робота, яка триває і досі, зі створення навчальних посібників державною мовою. На сьогодні практично усі курси лекцій забезпечені навчальною та методичною літературою. Слід відзначити вагомий внесок доцента Б.С.Сікори, який є натхненником і співавтором багатьох підручників.

Важливою віхою в історії ВНЗ став 2001 рік, коли Указом Президента України університету був наданий статус національного технічного університету нафти і газу. Відбулися зміни у структурі університету, були створені ряд нових підрозділів-інститутів. Кафедра вищої математики увійшла до складу Інституту фундаментальної підготовки (ІФП) (цікаво прослідкувати підпорядкованість кафедри факультетам протягом часу її існування: ЗТФ 1961-1969 рр., факультет автоматизації і економіки 1970-1985 рр., газонафтопромисловий факультет 1985-2001 рр., ІФП 2001 р. – до сьогодні). З 2004 р. кафедрі очолює д-р техн. наук, професор В.М.Мойсишин. За цей час кафедральні ряди зазнали значного оновлення, відбувся природний процес зміни поколінь, але незмінними залишаються трудові традиції колективу: бездоганна дисципліна, високий професіоналізм, взаємодопомога. Поряд з ними творяться і нові: розробка математичних спецкурсів, туристичні подорожі рідним краєм. При кафедрі функціонує докторантура, аспірантура, науковий семінар “Математичне моделювання в техніці”, якими керує проф. Мойсишин В.М.

Для викладання математичних дисциплін у нашому ВНЗ з 1961 р. до сьогодні було залучено

Кафедра вищої математики ІФНГ. Травень 1985 р. Зліва направо: Панчук Н.Є., Краснодембський А.М., Глібчук М.В., Походенко І.П. – начальник навчальної частини, Матішин Д.Д., Доскоч І.Ю., Гречаник Л.В., Горгула В.І., Портной О.І., Кирилишин Г.Ф., Сисак Р.Д., Ліпко Б.Я., Тарас С.Т.

Колектив кафедри вищої математики ІФДТУНГ. 1996 р.

досвідчений, висококваліфікований професорсько-викладацький колектив. Нижче у хронологічному порядку наведено список викладачів кафедри, котрі в різний час працювали на штатних посадах (у дужках роки роботи):

Тарас Стефанія Томівна, старший викладач, в.о. завідувача кафедри (1.09.1961 р. – 18.04.1985 р.);

Король Еліна Миколаївна, асистент (1.09.1961 р. – 3.09.1962 р.);

Річка Казимир Йосипович, асистент (1.09.1961 р. – 8.03.1965 р.);

Цареградський Християн Олександрович, старший викладач (1.01.1962 р. – 10.09.1962 р.);

Ліпко Борис Якович, канд. фіз.-мат. наук, доцент, завідувач кафедри (1.09.1962 р. – 30.01.1995 р.);

Довжинська Оксана Романівна, асистент (1.09.1963 р. – 25.09.1967 р.);

Сапожников Вадим Миколайович, асистент (1.09.1963 р. – 11.08.1964 р.);

Шведова (Терплицев) Зоя Дмитрівна, старший викладач (1.09.1963 р. – 10.07.1996 р.);

Шуляр Михайло Антонович, асистент (5.09.1963 р. – 1.09.1967 р.);

Григорчук Іван Федорович, канд. фіз.-мат. наук, доцент, завідувач кафедри (26.08.1964 р. – 7.09.1966 р.);

Цідило Костянтин Васильович, канд. фіз.-мат. наук, доцент (1.09.1964 р. – 30.10.1968 р. та 10.12.1976 р. – 19.06.1980 р.);

Половина Олександр Іванович, старший викладач (25.09.1965 р. – 2.04.1966 р.);

Авраменко Микола Іванович, асистент (14.09.1964 р. – 1.07.1966 р.);

Панчук Ніна Євстахіївна, асистент (4.08.1965 р. – 12.10.1986 р.);

Дронюк Надія Сильвестрівна, старший викладач (1.09.1965 р. – 8.09.1972 р.);

Ліпко Євгенія Мойсеївна, асистент (21.04.1966 р. – 15.12.1990 р.);

Гречаник Любов Василівна, асистент (24.04.1966 р. – 3.04.1995 р., навчально-допоміжний персонал 5.10.1963 р. – 24.04.1966 р.);

Польовий Богдан Миколайович, канд. фіз.-мат. наук, доцент (28.01.1967 р. – 14.07.1967 р. та 1.02.1994 р. – 10.11.2001 р.);

Глібчук Мирослав Васильович, асистент (23.08.1967 р. – 10.05.1996 р.);

Луцишин Ростислав Михайлович, канд. фіз.-мат. наук, старший викладач (30.01.1969 р. – 05.08.1969 р.);

Дмитрієвський Іван Петрович, канд. фіз.-мат. наук, доцент (25.01.1969 р. – 1.07.1974 р.);

Новіков Леонід Олександрович, канд. фіз.-мат. наук, доцент (1.04.1969 р. – 7.07.1974 р.);

Сотнікова Ніна Петрівна, асистент (20.09.1969 р. – 19.09.1978 р.);

Кононенко Федір Павлович, асистент (15.10.1971 р. – 31.12.1975 р.);

Портной Олександр Ізраїлевич, асистент (1.09.1974 р. – 1.06.1975 р. та 26.06.1976 р. – 3.12.1990 р.);

Фоміна Тамара Олексіївна, асистент (1.09.1974 р. – 18.04.1989 р.);

Хомченко Анатолій Никифорович, докт.

фіз.-мат. наук, професор (27.08.1975 р. – 7.07.1992 р.);

Бурлакова Алла Петрівна, асистент (4.09.1974 р. – 1.03.1978 р.);

Чернов Микола Олександрович, асистент (8.09.1976 р. – 16.03.1996 р.);

Дожджанюк Любов Олексіївна, асистент (22.11.1978 р. – 30.05.1989 р.);

Волковецький Степан Васильович, канд. техн. наук, професор (1.12.1979 р. – 8.10.1991 р., 11.04.1994 р. – 9.05.1998 р., 1.09.2003 р. – 10.05.2004 р.);

Скрипник Дмитро Антонович, канд. пед. наук, доцент (30.06.1981 р. – 31.08.2001 р.);

Іванюк Микола Васильович, канд. фіз.-мат. наук, доцент (11.02.1983 р. – 27.11.1985 р. та 26.12.1988 р. – 1.03.2000 р.);

Кучерук Людмила Василівна, старший викладач (29.08.1983 р. – 12.05.1987 р.);

Кедик Тарас Васильович, канд. фіз.-мат. наук, асистент (2.09.1985 р. – 14.10.1988 р. та 26.12.1991 р. – 2.06.1994 р.);

Михайлишин Ярослав Іванович, канд. фіз.-мат. наук, асистент (2.12.1985 р. – 8.09.1988 р.);

Чигур Роман Іванович, асистент (15.12.1990 р. – 1.09.1993 р.);

Малик Михайло Йосипович, асистент (9.01.1992 р. – 16.01.1995 р.);

Герашенко Наталія Володимирівна, асистент (21.09.1992 р. – 1.10.1993 р.);

Белей Василь Васильович, асистент (1.09.1994 р. – 16.01.1995 р.);

Скрипник Галина Іванівна, асистент (7.08.1995 р. – 2.02.1996 р.);

Івасишин Лілія Михайлівна, канд. фіз.-мат. наук, доцент (1.09.2001 р. – 30.08.2004 р.);

Григорчук Любомир Іванович, канд. пед. наук, доцент (2.09.2002 р. – 1.09.2004 р.);

Рувінський Борис Маркович, канд. фіз.-мат. наук, асистент (1.09.2003 р. – 1.09.2004 р.)/
У навчально-допоміжному складі кафедри працювали:

Василюшин Валентина Іванівна, старший інженер (13.08.1978 р. – 19.03.2004 р.);

Зінченко Володимир Олександрович, інженер 1-ї категорії (6.09.2002 р. – 19.03.2004 р.).

Із числа викладачів кафедри, котрі працювали на штатних посадах з моменту її відкриття і до сьогодні, 17 відійшли від нас навечно. Це Цареградський Х.О. (1897–19??), Панчук Н.Є. (1931–1986), Портной О.І. (1932–2003), Кононенко Ф.П. (1933–1982), Ліпко Є.М. (1933–1999), Ліпко Б.Я. (1935–1998), Скрипник Д.А. (1934–2004), Шуляр М.А. (1935–199?), Дожджанюк Л.О. (1936–1989), Авраменко М.І. (19??–19??), Фоміна Т.О. (1937–1991), Сапожников В.М. (1938–1964), Цідило К.В. (1938–1980), Чернов М.О. (1939–1996), Глібчук М.В. (1939–1996), Польовий Б.М. (1943–2001), Кедик Т.В. (1958–1994). Наш колектив зберігає про них добру пам'ять.

Ми пам'ятаємо також і про тих наших викладачів, котрі з різних причин змінили місце роботи або вийшли на заслужений відпочинок. Хочемо думати, що роки, проведені на кафедрі, були для них найкращими роками у житті.

Викладачі кафедри на Майдані у Києві під час Помаранчевої революції. 2004 р.

Кафедра вищої математики ІФНТУНГ. 2005 р.

Нині колектив кафедри є одним з найчисленніших в університеті, налічуючи 29 штатних працівників. 15 з 27 викладачів мають наукові ступені, з них двоє – докторів наук. У вересні 2005 р. доцент Л.А. Мойсеєнко успішно захистила дисертацію “Психологія творчого математичного мислення студентів” на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук. Сьогодні на кафедрі працюють:

Мойсишин Василь Михайлович, доктор технічних наук, професор, завідувач кафедри (в університеті з 5.08.1982 р., на кафедрі з 2.01.1991 р.);

Горгула Василь Іванович, кандидат фізико-математичних наук, професор кафедри (з 1.09.1962 р.);

Мойсеєнко Лідія Анатоліївна, доктор психологічних наук, доцент (в університеті з 11.11.1988 р., на кафедрі з 10.10.1989 р.);

Гураль Інеса Михайлівна, кандидат фізико-математичних наук, доцент (в університеті з 18.08.1987 р., на кафедрі з 1.02.1995 р.);

Гургула Степан Іванович, кандидат фізико-математичних наук, доцент (в університеті з 11.09.1974 р., на кафедрі з 4.09.1976 р.);

Камаєва Лідія Іванівна, кандидат технічних наук, доцент (з 4.09.1976 р.);

Краснодембський Адам Михайлович, кандидат фізико-математичних наук, доцент (з 1.09.1962 р.);

Лялюк Дмитро Федорович, кандидат фізико-математичних наук, доцент (з 7.02.1972 р.);

Осипчук Михайло Михайлович, кандидат фізико-математичних наук, доцент (з 12.10.1993 р.);

Савчук Ярослав Іванович, кандидат фізико-математичних наук, доцент (з 11.09.1986 р.);

Сеничак Василь Михайлович, кандидат технічних наук, доцент (з 1.07.1978 р.);

Сисак Роман Дмитрович, кандидат технічних наук, доцент (з 16.08.1965 р.);

Сікора Богдан Степанович, кандидат фізико-математичних наук, доцент (з 30.12.1981 р.);

Смоловик Ліана Романівна, кандидат технічних наук, доцент (з 1.02.1996 р.);

Лавинюкова Тетяна Григорівна, старший викладач (в університеті з 10.09.1972 р., на кафедрі з 14.09.1976 р.);

Матієшин Дмитро Дмитрович, старший викладач (з 28.10.1968 р.);

Яцишин Василь Дмитрович, кандидат технічних наук, асистент (з 1.09.2004 р.);

Воробйова Валентина Олександрівна, асистент (з 1.09.1966 р.);

Гевка Ольга Андріївна, асистент (з 13.09.1995 р.);

Гресько Катерина Василівна, асистент (з 10.09.1969 р.);

Доскоч Ірина Юрївна, асистент (з 10.10.1966 р.);

Криштопа Людмила Іванівна, асистент (у ФТЛ при ІФНТУНГ з 15.08.1994 р., на кафедрі з 9.12.2005 р.);

Нісонський Володимир Павлович, асистент (15.09.1980 р. – 22.06.1981 р., з 16.11.2001 р.);

Овчар Ігор Євгенович, асистент (з 15.09.2005 р.);

Рис Віталій Васильович, асистент (з 1.09.2001 р.);

Тимків Іван Романович, асистент (з 1.09.2004 р.);

Тирлич Володимир Васильович, асистент (в університеті з 23.08.1991 р., на кафедрі з 1.09.2001 р.);

Шегда Любов Михайлівна, асистент (з 16.11.2001 р.);

Демків Богдан Васильович, інженер 1-ї категорії (з 22.03.2004 р.);

Кирилишин Галина Феофанівна, старший лаборант (в університеті з 1.09.1964 р., на кафедрі з 1.09.1966 р.).

2. Завідувачі кафедри, професори кафедри

Подаємо короткі бібліографічні довідки про завідувачів та професорів кафедри.

Тарас Стефанія Томівна (17.04.1930, м. Тилич Ново-Санченського повіту Краківського воєводства, Польща) в.о. завідувача кафедри вищої математики Івано-Франківського філіалу ЛПІ у 1963-1964, 1966-1968 рр. Закінчила механіко-математичний факультет (1954) та аспірантуру при кафедрі диференціальних рівнянь (1957) Львівського університету.

Працювала асистентом кафедри вищої математики Львівського політехнічного інституту (1957-1961 рр.), ст. викладачем Станіславського загальнотехнічного факультету ЛПІ, пізніше кафедри вищої математики ІФІНГ (1961-1985 рр.). Депутат Івано-Франківської міської Ради (1967-1985 рр.). Нагороджена медаллю “За трудову доблесть”. З 1985 р. на пенсії.

Основні напрямки досліджень – диференціальні рівняння з частинними похідними, педагогіка. Відмінний методист, лекціям С.Т.Тарас були притаманні чітка постановка, проблематичність, глибока практична ілюстрація.

Григорчук Іван Федорович (17.02.1927, с. Корнич Коломийського району, нині Івано-Франківської області) – завідувач кафедри вищої математики Івано-Франківського філіалу ЛПІ у 1964-1966 рр., кандидат фіз.-мат. наук (1964), доцент (1965). Закінчив екстерном Чер-

нівецький учительський інститут (1948), заочно фізико-математичний факультет (1956) та очну аспірантуру при кафедрі математичного аналізу (1959) Чернівецького університету.

У 1944-1946 рр. воїн Української повстанської армії, у 1946-1948 рр. студент учительського інституту. Усі наступні роки аж до 1956 р. працював учителем математики і фізики ряду шкіл Тернопільської і Чернівецької областей, часто змінюючи місце роботи з метою уникнення переслідувань.

У 1959-1964 рр. ст. викладач, в.о. завідувача кафедри математики Донецького політехнічного інституту. З 1966 р. до виходу на пенсію у 1999р. доцент кафедри математичного аналізу Чернівецького університету.

Основні напрямки досліджень – теорія функцій і функціональний аналіз. За цією тематикою опублікував 20 наукових робіт. Кандидатська дисертація присвячена операторно-аналітичним функціям однієї змінної. Батько видатного сучасного математика Григорчука Ростислава Івановича (розв'язав проблему Мілнорна про групи проміжного росту, проблему М.Дея про неелементарні аменабельні групи, спільно з іншими математиками знайшов розв'язки проблем Зельманова, Атьї про L^2 – числа Бетті, Бернсайда).

Ліпко Борис Якович (1.05.1935, м. Бричани Ліпканського району, Молдова – листопад 1998, м. Петах-Тіква, Ізраїль) – завідувач кафедри вищої математики Івано-Франківського інституту нафти і газу у 1968-1978 роках, кандидат фізико-математичних наук (1965), доцент (1967). Закінчив фізико-математичний факультет Чернівецького університету (1957).

Дитиною у роки другої світової війни пройшов пекло фашистських концтаборів. У 1957-1962 роках викладач математики і фізики шкіл робітничої молоді у м. Чернівцях. З вересня 1962 р. до січня 1995 р. асистент, старший викладач (1963), доцент (1967) кафедри вищої математики нашого ВНЗ.

Коло його наукових зацікавлень – диференціальні рівняння, математична фізика, теорія ймовірностей. В журналах “Доклады АН СССР”, “Доповіді АН УРСР” та інших престижних виданнях опублікував 30 наукових робіт, автор 4 навчально-методичних розробок. У травні 1965 р. захистив кандидатську дисертацію “Застосування потенціалів до дослідження параболічних граничних задач в областях загального виду”. Лекції Бориса Яковича були для колег зразком педагогічної майстерності. Їх приходило слухати не тільки математики, але й фахівці суміжних спеціальностей. Перед від'їздом на постійне місце проживання в Ізраїль у 1995 р. свою багату математичну бібліотеку залишив викладачам кафедри.

Горгула Василь Іванович (26.04.1937, с. Селище Корсунь-Шевченківського району, нині Черкаської області) – завідувач кафедри вищої математики Івано-Франківського інституту (згодом технічного університету) нафти і газу у 1978-2004 роках, кандидат фізико-математичних наук (1973), доцент (1976). Закінчив фізико-математичний факультет (1959) та аспірантуру при кафедрі математичного аналізу (1962) Чернівецького університету.

Один з фундаторів кафедри вищої математики ІФНТУНГ, працює на ній з 1962 р. асистентом, старшим викладачем (1963), доцентом (1974), професором кафедри (2005). Нагороджений медаллю “За трудову доблесть” (1982), знаками “За відмінні успіхи у роботі” (1984), “Відмінник народної освіти України” (2005).

Василь Іванович є автором 45 наукових робіт з теорії функцій і функціонального аналізу. Кандидатська дисертація присвячена питанням повноти і базисності систем аналітичних функцій.

На високому професійному рівні проводить лекційні та практичні заняття, значну увагу приділяє навчально-методичній роботі. З під його пера вийшло 40 навчально-методичних робіт (конспектів лекцій, збірників задач, методичних розробок). У співавторстві з виклада-

чами кафедри написав три посібники: “Теорія функцій комплексної змінної і операційне числення” (1998), “Математичний аналіз: інтегральне числення функцій декількох змінних, елементи теорії поля” (2003), “Збірник конкурсних завдань з математики” (2004).

Мойсишин Василь Михайлович (11.04.1959, с.м.т. Верхне-Дуванний Краснодонського району Луганської області) – завідувач кафедри вищої математики ІФНТУНГ з 2004р. до сьогодні, доктор технічних наук (1996), професор (2002). Закінчив механіко-математичний факультет Київського університету (1982).

Дитинство та шкільні роки пройшли в Галичині, звідки родом батьки. У 1982-1990 після закінчення університету працював інженером, молодшим та старшим науковим працівником науково – дослідного сектору ІФНГ. З січня 1991 р. асистент, доцент (1992), професор (1997), в.о. завідувача (2001-2002 н.р.) кафедри вищої математики нашого ВНЗ. Академік Української нафтогазової академії (1999), член-кореспондент Академії гірничих наук України (2003). Входить до складу двох спеціалізованих вчених рад з захисту дисертацій, редколегій журналів “Розвідка та розробка нафтових і газових родовищ”, “Нафтогазова енергетика”, “Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу”.

Основні напрямки наукових досліджень – математичне моделювання в гірництві, стійкість і коливання бурових систем, ліквідація аварій та ускладнень при бурінні свердловин. Опублікував більше 100 наукових та навчально-методичних робіт. У 1988 р. захистив кандидатську, а у 1996 р. докторську дисертації, присвячені вивченню стійкості та коливань бурильної колони при поглибленні свердловин роторним способом. Разом з викладачами кафедри написав книги “Математичний аналіз: інтегральне числення функцій декількох змінних, елементи теорії поля” (2003), “Збірник конкурсних завдань з математики” (2004), “Математика: збірник тестових завдань для абітурієнтів” (2005).

Автор збірки поезій “Тірас” (2000) та кількох добірок віршів, опублікованих у періодиці.

Хомченко Анатолій Никифорович (7.09.1940, м. Миколаїв) – професор кафедри вищої математики ІФНГ (1991-1992), доктор фізико-математичних наук (1991), професор (1992). Закінчив Миколаївський технікум залізничного транспорту (1959), заочно механіко-математичний факультет Одеського університету (1968), очну аспірантуру при кафедрі вищої математики Миколаївського суднобудівного інституту (1972).

Працював викладачем теоретичної механіки і опору матеріалів у Миколаївському технікуму залізничного транспорту (1965-1968); старшим інженером, старшим викладачем кафедри вищої математики Миколаївського суднобудівного інституту (1972-1975); доцентом, професором (1991) кафедри вищої математики Івано-Франківського інституту (згодом технічного університету) нафти і газу (1975-1992). З 1992 р. завідувач кафедри прикладної математики та математичного моделювання Херсонського національного технічного університету. Дійсний член міжнародної академії наук вищої школи, заслужений діяч науки і техніки України. Нагороджений знаком “Відмінник народної освіти України”.

Наукові інтереси А.Н.Хомченка – динаміка та стійкість тонкостінних конструкцій, дискретні моделі та ймовірнісні схеми. У 1973 р. захистив кандидатську дисертацію “Деякі питання коливань та згину ортотропних оболонок під дією локалізованих коливань”, а у 1991р. докторську дисертацію “Розвиток та застосування імовірнісного моделювання в дискретних методах обчислювальної механіки”. Опублікував понад 200 наукових праць, під його керівництвом захищено 10 кандидатських дисертацій, з яких дві викладачами нашої кафедри.

Анатолій Никифорович завжди активно займався науковою роботою і заохочував до неї як викладачів кафедри, так і студентів. Його студенти щорічно приймали участь у студентських наукових конференціях нашого інституту та інших ВНЗ і завжди отримували нагороди.

Волковецький Степан Васильович (30.01.1947, с. Витвиця Долинського р-ну, нині Івано-Франківської обл.) – професор кафедри вищої математики Івано-Франківського технічного університету нафти і газу у 1994-98, 2003-

04 роках, кандидат технічних наук (1976), доцент (1982).

С.В.Волковецький – політичний, громадський діяч, дипломат, народний депутат України (1990-94, 1994-98), державний службовець I рангу (1993). Закінчив фізичний (1969) та спеціальний правовий (1995) факультети Львівського університету, аспірантуру Московського гірничого інституту (1975), Грузинську дипломатичну академію (2001).

Працював у НДІ “ВНДІпроектасбест” (Урал), Московському гірничому інституті, а з 1978 року – в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу (асистент, доцент, професор). Опублікував 51 наукову та 10 навчально-методичних робіт.

Голова Івано-Франківської обласної ради народних депутатів (1992-98), Івано-Франківської обласної державної адміністрації (1995-97). Член президії Народної Ради у Верховній Раді (1991), заступник Голови Тимчасової комісії Верховної Ради з проведення Всеукраїнського референдуму (1991), секретар фракції ДемПУ у Верховній Раді (1991-94), координатор депутатської групи у Верховній Раді від Івано-Франківської області (1990-98), співавтор одного з проектів Акту проголошення державної незалежності України (1991), член першої парламентської делегації до Парламентської Асамблеї Ради Європи (1992), член КМРВ Ради Європи (1995-96). Нагороджений орденом “За заслуги” III ступеня (1996).

Активіст українського національного відродження на Прикарпатті (з 1989 – член правління ТУМ ім. Т.Шевченка в Івано-Франківській області, співголова, голова першого осередку Руху в Івано-Франківському інституті нафти і газу (1989-90), заступник голови Івано-Франківської Крайової ради Руху (1989-90), перший голова Івано-Франківської організації ДемПУ (1990-94).

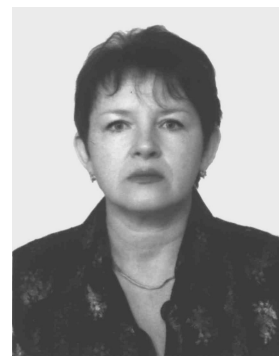
У 1998-2003 – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Грузії (організація української школи в Тбілісі, української діаспори з газетою “Український вісник”, відкриття консульської установи в м. Поті, відновлення експозиції музею Л.Українки в Сурамі і т. п.). Вища нагорода Світового Конгресу українців – медаль Св. Володимира Великого за роботу з діаспорою (2003).

Голова Івано-Франківського обласного об'єднання ВУТ “Просвіта” ім. Т.Шевченка (з 2003), заступник голови ВУТ “Просвіта” ім.

Т.Шевченка (з 2005), шеф-редактор газети “Галицька Просвіта” (з 2004), професор кафедри державного управління Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу (з 2004).

З 2006 р. – Надзвичайний і Повноважний Посол України в Азербайджані.

Мойсеснюк Лідія Анатоліївна (25.06.1955, с.м.т. Ярмолинці Хмельницької обл.) – доктор психологічних наук (2005), доцент (2000). Закінчила математичний факультет Чернівецького університету (1977).

Працювала вчителем математики середніх шкіл у с. Паничі Новомиргородського району Кіровоградської обл., м. Чернівці, м. Івано-Франківська (1977-1987). З 1988р. працює в ІФІНГ інженером науково-дослідного сектору, асистентом (1989), доцентом (1999) кафедри вищої математики.

Основний напрям наукових досліджень – психологія. Опублікувала 44 наукових та 4 навчально-методичних роботи. У 1998 р. захистила кандидатську, а у 2005 р. докторську дисертацію, присвячені психології творчого математичного мислення студентів. Автор монографії “Психологія творчого математичного мислення” (2003). В наукових роботах Лідії Анатоліївни обґрунтовано зв'язок усвідомлених і неусвідомлених компонентів мисленнєвого процесу на всіх етапах розв'язання задач, описано індивідуальні стилі творчого математичного мислення, запропоновано концептуальну схему психологічного керування процесами активізації та оптимізації математичних пошукових дій шляхом впровадження спеціального тренінгового навчання.

Набуті теоретичні знання і практичні уміння активно впроваджує в педагогічний процес, творчо працює зі студентами різних факультетів.

3. Навчально-методична та науково-дослідна робота кафедри

Навчально-методична робота на кафедрі спрямована на вивчення і засвоєння студентами основних понять і теоретичних результатів математичних дисциплін з метою їх використання при вивченні спеціальних дисциплін, математичному моделюванні процесів і конструкцій, пов'язаних з загальною діяльністю фахівців. При цьому здійснюється розвиток пізнавальних

можливостей і творчого мислення студентів, формування у них готовності до самостійного вивчення досягнень науки і техніки та активно-го їх використання у своїй професійній діяльності.

У робочих програмах і календарних планах, складених з урахуванням кредитно-модульної системи, викладені необхідні об'єми навчального матеріалу і встановлена найбільш доцільна послідовність його вивчення. Розроблений чіткий взаємозв'язок лекційних, практичних і лабораторних занять студентів та самостійного опрацювання ними необхідного матеріалу.

Кафедра забезпечує викладання наступних дисциплін:

- вища математика;
- диференціальні рівняння;
- дослідження операцій;
- лінійна алгебра і аналітична геометрія;
- математичний аналіз;
- математичне програмування;
- спецрозділи математики;
- теорія ймовірностей та випадкові процеси;
- теорія ймовірностей та математична статистика;
- чисельні методи.

Дисципліни кафедри у достатній кількості забезпечені навчальними підручниками та методичними розробками. Практично всі розділи вищої математики забезпечені конспектами лекцій, написаними викладачами кафедри. За 1996-2005 рр. кафедрою підготовлено і видано 50 навчально-методичних видань. До основних з них слід віднести:

Савчук Я.І., Івасишин Л.М., Краснодембський А.М. Лінійна алгебра. – Івано-Франківськ: Факел, 2004. – 130 с.

Камаєва Л.І., Сенічак В.М. Конспект лекцій з вищої математики. Елементи лінійної алгебри, векторної алгебри та аналітичної геометрії. – Івано-Франківськ: Факел, 2000. – 95 с.

Горгула В.І., Сікора Б.С., Волковецький С.В. Конспект лекцій з математичного аналізу. Вступ до аналізу. – Івано-Франківськ: ДОП ІФНТУНГ, 1996. – 67 с.

Гураль І.М., Осипчук М.М. Конспект лекцій з вищої математики: Диференціальне числення функцій однієї змінної. – Івано-Франківськ: Факел, 2000. – 110 с.

Лялюк Д.Ф. Вища математика: Диференціальне числення функцій декількох змінних. – Івано-Франківськ: Факел, 2004. – 50 с.

Гураль І.М., Олійник А.П. Конспект лекцій з вищої математики: Інтегральне числення функцій однієї змінної. – Івано-Франківськ: Факел, 2001. – 150 с.

Горгула В.І., Сікора Б.С., Воробйова В.О. Математичний аналіз: Диференціальні рівняння. Конспект лекцій. – Івано-Франківськ: Факел, 2004. – 166 с.

Горгула В.І., Сікора Б.С., Смоліков Л.Р. Математичний аналіз: Ряди. Конспект лекцій. – Івано-Франківськ: Факел, 1999. – 176 с.

Сікора Б.С., Горгула В.І., Горгула С.І., Мойсишин В.М. Математичний аналіз: Інтегральне числення функцій декількох змінних, елементи теорії поля. – Івано-Франківськ: Факел, 2003. – 288 с.

Горгула В.І., Сікора Б.С., Волковецький С.В. Теорія функцій комплексної змінної і операційне числення: Навчальний посібник. – Івано-Франківськ: ДОП ІФНТУНГ, 1998. – 80 с.

Осипчук М.М. Теорія ймовірностей, випадкові процеси та математична статистика. Конспект лекцій. Частина 1: Теорія ймовірностей. – Івано-Франківськ: Факел, 1999. – 108 с.

Осипчук М.М. Теорія ймовірностей, випадкові процеси та математична статистика. Конспект лекцій. Частина 2: Математична статистика. – Івано-Франківськ: Факел, 2003. – 86 с.

Горгула С.І., Мойсишин В.М., Осипчук М.М. Вища математика: Лабораторний практикум. – Івано-Франківськ: Факел, 2002. – 93 с.

Вища математика: Методичні вказівки і контрольні завдання для студентів інженерно-технічних спеціальностей заочної форми навчання / І.М.Гураль, Л.І.Камаєва, А.П.Олійник, М.М.Осипчук. – Івано-Франківськ: Факел, 2001. – 224 с.

Кафедрою ведеться цілеспрямована робота з впровадження у навчальний процес математичних спецкурсів для студентів – старшокурсників різних спеціальностей, видані або готуються до видання відповідні конспекти лекцій, навчальні посібники. На сьогодні викладачами кафедри розроблені наступні спецкурси:

Теорія нечітких множин (канд. фіз.-мат. наук, доц. Савчук Я.І., для спеціальності “Автоматизоване управління технологічними процесами”);

Статистичний аналіз даних з пакетом STATISTICA (канд. фіз.-мат. наук, доц. Осипчук М.М., для спеціальності “Економіка підприємства”);

Загальна алгебра (канд. фіз.-мат. наук, доц. Горгула С.І., для спеціальності “Програмне забезпечення автоматизованих систем”);

Фінансова математика (канд. фіз.-мат. наук, доц. Осипчук М.М., для спеціальності “Облік і аудит”).

Дбаємо ми і про майбутніх студентів. Для абітурієнтів, що готуються до вступних випробувань з математики у вищих навчальних закладах України і, зокрема, у ІФНТУНГ, підготовлено більше десятка навчально-методичних видань, серед них два збірника завдань з грифом Міністерства освіти і науки України:

Збірник конкурсних завдань з математики / В.М.Мойсишин, С.І.Горгула, В.І.Горгула, М.М.Осипчук, Б.С.Сікора; За ред. В.М.Мойсишина та С.І.Горгула. – Івано-Франківськ: ДКД, 2004. – 610 с.

Математика: Збірник тестових завдань для абітурієнтів / В.М.Мойсишин, С.І.Горгула, М.М.Осипчук, Я.І.Савчук, В.В.Тирлич; За заг. ред. В.М.Мойсишина. – Івано-Франківськ: Факел, 2005. – 452 с.

Крім цього викладачі кафедри систематично організовують олімпіади серед студентів

університету, приймають активну участь у журі обласної олімпіади з математики серед школярів, працюють у виїзних комісіях з набору студентів-першокурсників та на вступних іспитах у Івано-Франківську.

Науково-дослідну роботу кафедра вищої математики веде в рамках держбюджетної теми “Застосування методів математичного моделювання і математичної статистики в різних галузях науки і техніки” та госпдоговірних тем.

Серед викладачів кафедри багато талановитих вчених, які плідно працюють як у класичних напрямках математики, так і у прикладних галузях. З низки напрямків, що розробляються нашими науковцями, можна виокремити:

теорія функцій комплексної змінної (проф. Горгула В.І., доц. Савчук Я.І.);

диференціальні рівняння (доц. Горгула С.І., доц. Краснодембський А.М., доц. Сікора Б.С.);

математична статистика (доц. Осипчук М.М.);

математичне моделювання в техніці (проф. Мойсшин В.М., доц. Гураль І.М., доц. Смоловик Л.Р., ас. Криштопа Л.І., ас. Нісонський В.П., ас. Тирлич В.В.);

задачі теорії пружності пластин і оболонок (доц. Лялюк Д.Ф., доц. Сисак Р.Д., ст. викл. Матієшин Д.Д., ас. Яцишин В.Д.);

створення комп'ютерних технологій дослідження напружень та деформацій елементів конструкцій (доц. Камаєва Л.І., доц. Сенічак В.М.);

психологія творчого математичного мислення (доктор психологічних наук Мойсеєнко Л.А.).

За результатами проведених досліджень щороку публікуємо 10-15 наукових статей, готуємо 5-8 виступів на наукових конференціях.

Науковці кафедри приймають активну участь у роботі Малої академії наук (як керівники робіт і як члени журі), велику увагу приділяють науковій роботі молоді. Щороку студенти подають 5-7 доповідей про свої наукові дослідження, виконані під керівництвом викладачів, на студентські науково-технічні конференції. Кращі з них направляються на Всеукраїнські конкурси і неодноразово нагороджувались грамотами та дипломами.

Сьогодні ставить перед нами нові завдання. Разом з усім колективом університету кафедра працює над оновленням робочих програм, розробкою тестових завдань для абітурієнтів і студентів, створенням нових спецкурсів, навчальних підручників і посібників з метою входження до європейського освітнього простору.

Про кафедру в цілому та про окремих її викладачів зокрема можна прочитати у виданнях [1-5]. Як ілюстрації у пропонованій статті використані фотографії з архівів С.Т.Тарас, І.Ф.Григорчука, Г.Ф.Кирилишин.

Література

1. Вчені Прикарпаття. Бібліографічний довідник (XX-XXI ст.) – Брошнів: Таля, 2003. – 430 с. Див. стор. 71, 78, 116, 129, 139, 142, 362, 388, 404.

2. Малярчук Б. Кафедра зі смолоскипом // Нафтовик (газета газонафтопромислового факультету ІФДТУНГ). – 1997, квітень. – № 8.

3. Горгула В., Мойсшин В. Пам'яті математика-педагога (про Ліпка Б.Я.) // Нафтовик. – 1998, листопад. – № 4(26).

4. Горгула В., Мойсшин В. Старійшина математичного цеху (до 70-ліття Б.С.Сікори) // Студент Прикарпаття. – 2002, жовтень. – № 9 (924).

5. П'яте десятиліття роботи в університеті розпочали доценти кафедри вищої математики В.І.Горгула та А.М.Краснодембський // Студент Прикарпаття. – 2002, жовтень. – № 10 (925).